

Zbirka je brez moči v celoti in v odlomkih, ker ni čista in močno osebnostna, kaj šele pesniška. Pesniška zbirka mora biti vedno umetnina zase in mora v celoti biti lepa že v sestavi, vse drugo je ženski album. Boštele je grešil proti sebi in proti umetniškim principom. Njegova zbirka je nezrela.

Anton Ocvirk.

Rečnik srpskohrvatskog i nemačkog jezika. Drugi deo: srpskohrvatsko-nemački. Izradili Svetomir Ristić i Jovan Kangrga. Beograd 1928. 1263 str. (V cirilici.)

Zelo potrebno delo, kajti največja srbskohrvatska slovarja, Vukov s 46.000 besedami ter precej obširnejši Brozov-Ivekovićev, sicer pravi zakladnici za jezik narodnega slovstva, te kmalu pustita na cedilu, ko si hočeš z njima pomagati pri štivu ne baš najnovejšega pisatelja. Od praktičnih slovarjev je še najbolj koristen in obširen Popovićev, nima pa naglasov in je močno zastarel. Zato je to najnovejše dobro in resno delo z veseljem pozdraviti. Slovar vpoštevva vzhodno (ekavsko) izreko in zlasti vzhodni tip knjižnega govora (pri hrvatskem «olovka» n. pr. te opozarja na srbsko «pisaljka»), navaja, če je kaka beseda zastarela ali če je provincializem, beleži akcent (tudi pri besedah «termometer», «automobil», «profil»...) in prinaša precej frazeologije. Verjamem založnici (knjigarna Rajković i Čuković), ki naznanja v prospektu, da prinaša nad 71.000 besed in da po številu pomenov trikrat prekaša dosedanje slovarje. — V objavljeni dodatek bodo pač šle besede, kakor «poljoprivreda», «rasveta», «slitina» i. dr., ki so se prezrle. Popolnost pa je pri takem ogromnem obsegu težko doseči. Zunanost knjige je dostojna. M. Rupel.

Antologia slovena ad uso delle scuole medie compilata dal Dott. Andrea Budal. Gorizia. L. Lukežic, 1928. Str. 325.

Pričujoči «Slovenski cvetnik za srednje šole» je sestavljen po izpitnih načrtih za slovenščino na kr. srednješolskih zavodih in odobren po ministrstvu za javni pouk v šestem letu fašistovske ere. V čitanki se očitno uveljavlja težnja, da prikaže čim večje število zastopnikov našega slovstva, četudi le po prav kratkih vzorcih. Vpoštevanih je blizu 90 osebnosti, ne računaje niti brezimnega pismenstva kot Brižinski spomeniki ali Čedadski rokopis, ki pričenjata zbirko, niti narodno literaturo (pregovori, pravljice, pesmi), s katerimi se zaključuje. Razen pri najmlajših je uvodoma pred vsakim piscem jedrnata bio- in bibliografska opazka z oceno njegovega dela. Pri Župančičevem životopisu bi se lahko dodalo, da je prevajal tudi iz španščine in nemščine. Na splošno je posameznikom odmerjen prostor, ki jim pritiče po njih tehtovitosti. Glede starejše dobe so vzeti v prvi vrsti obče znani primerki, najdeš pa tudi dokaj odstavkov, ki jih nisem videl še v nobenem takšnem priročniku. Sklepno poglavje «Nekaj sodobnih odmevov» obsega s čisto kratkimi zgledi imena: Golar, Lah, Gradnik, Pugelj, Feigel, Poljančeva, Pregelj, Molè, Izidor Cankar, Stelè, Peterlin, Novačan, A. Debeljak, Albrecht, Albreht, Golia, Samec, Budal, Melik, Bevk, Kmetova, Juš Kozak, Lovrenčič, Glaser, Gruden, Majcen. Pred trojnimi kazalom, urejenim po raznih vidikih, stoje Note Grammaticali za vsa besedila, kjer je neslovenecu morda kaj težje umljivega, za njimi pa Glossario manj znanih izrazov kakor tudi krajevnih in osebnih imen. V tolmaču je marljivi sestavljač dokazal korenito znanje laščine. Glede «naščine» bi ga opozoril, da se klafanje ne krije z obrekovanjem in bi bilo prevajati z: parole, discorsi sudici, brutture. Namesto inventare za špogati bi se morda bolj prilegalo: concedersi, prendere. Udni boršt se pravilno glasi: Udin boršt. V rečenici noter do ni noter zgolj «pleonastico», temveč i «enfatico»

(252). Razlaga poudarkov v trpi ali kŕsti «per ragioni di metrica» je dvoumna: glej Breznika, III. izd., in Pleteršnika. A da me ne prišteješ med ljudi, ki po S. Krelju «snaio bulie opravliati kakor popravliati», moram takoj poudariti, da je Pastúškin pri celotni opremi tega zbornika pokazal veliko vestnost in natančnost, kakršno utegneš razbrati pri njem n. pr. v njegovih poročilih o dosedanjih snopičih Narodne enciklopedije. Knjiga bo s pridom služila našim srednješolcem, ako jo bodo smeli rabiti, pa tudi italijanskim, če jo bodo hoteli.

A. D e b e l j a k.

Svetislav Petrović, U pozorištu. Utisci i beleške. Predgovor Bogdana Popovića. Beograd 1928. Izdavačka knjižarnica Gece Kona.

Gledališka poročila in ocene, ki jih pišejo poklicni in nepoklicni recenzenti za trenutno informacijo občinstva, se zbirajo in izdajajo v knjigi le tedaj, če je vodil pisca pri tej kroniki še kak interes, višji in pomembnejši od vsakdanjega, ki mineva z dnevi ali ugaša z meseci. Svetislav Petrović, ki je izbral za citirano knjigo svoje gledališke impresije in beleške iz let 1920. do 1927., je brez dvoma kritik z nevsakdanjo gledališko kulturo in s solidnim kriterijem. V tej zbirki je dokončno objavil 38 ocen in načelnih člankov, vse o beograjski drami, izvzemši gostovanja Hudožestvenega teatra; na koncu so dodana kratka poročila, «beleške» o predstavah, ki se kritiku niso zdele dovolj pomembne, da bi jim posvetil izčrpnjšo pozornost. Predgovor Bogdana Popovića, še vedno največje avtoritete v srbski kritiki, je — kakor vse, kar poteče iz njegovega peresa — duhovita, elegantna in kultivirana beseda, laskava za avtorja knjige tudi tedaj, ko predgovornik omenja njegove slabosti.

Svetislav Petrović je pisal o dramatikih najraznovrstnejših smeri — Shakespeare, Ibsen, Maeterlinck, Benavente, Pirandello so tu sosedje; njegova analiza teh toli protislovnih okusov in teženj je vsekdar večja in — kar je posebno dobra stran francoskega vpliva ter literarne šole Bogdana Popovića — do prozornosti jasna. Recenzent ima pri svojem delu metodo, ki je logična in tudi zadosti praktična: po kratki, zgoščeni karakteristiki pisca ali splošni sodbi o delu pove vsebino komada in ga nato — v večini primerov — razčleni v umetniške in dramsko-tehnične elemente. Pove, kaj mu ugaja in kaj ne; svoj okus skuša tu in tam utemeljiti, in če je sodba nepovoljna, ni nikdar nasilen in nadut v svojem kritičarskem «non possumus». Njegova večšina pisanja je vprav vzorna.

Analiza in komentar Svetislava Petrovića sta predvsem literarna; poročilo o režiji in igri je po večini strnjeno v kratek končni odstavek. Iz slovenskih gledaliških krogov je često slišati očitek, da se dramski recenzenti preveč bavijo z literarno stranjo in zanemarjajo specifično teatrsko delo, predvsem režijo in igro. Če je to napaka, tedaj je Svetislav Petrović njen izrazit predstavitelj. Mislim pa, da je konservativnost, s katero kljubuje vihravim strujam, ki bi rade izločile z odra literarno dramatiko in jo nadomestile z našopirjenimi optičnimi efekti in z igralsko rutino, samo znak mirnega, uravnoteženega duha. Njemu je gledališče še vedno umetniško obračunavanje z življenjem, svetišče Modric, moralen činitelj in posredno tudi organ idejne problematike. Zato mu dramsko delo ni zgolj ogrodje za režiserjeve poizkuse in igralčevo udejstvovanje, marveč bistvo in jedro teatra, os, ki se okoli nje suče vse dejanje in nehanje pred kulisami in za njimi. Petrović ne piše gledaliških poročil za režiserje ali igralce, temveč za občinstvo. Dramatik s svojim delom je tu še vedno prva oseba, ki ji bodi kritik tolmač in posredovalec v plemenitem stiku z občinstvom.